

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

12 Vtrum magis benefactorem, quàm beneficiatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

lis, cum hoc sit bonū
utile ad generandū,
& delectabile, & ue-
lit ei bonū honestū,
quod est manus: sed
principalis ratio amo-
ris ad uxorem, ut
est coniunctio carna-
lis, quā hāc sequitur
quocumque alia est
inter eos unio sine
necessitate, siue re-
rum.

¶ 2 Præf. Apost. dicit ad Eph. 5. q̄
viri debent diligere uxores, sicut
seipos: sed homo debet magis di-
ligere seipsum, quā parentes. ergo maior
debet esse dilectio ad uxorem, quā ad
parentes.

¶ 3 Præf. Vbi sunt plures rōnes
dilectionis, ibi debet esse maior
dilectio: sed in amicitia, quæ est ad
uxorem, sunt plures rationes dilectionis.
Dicitur Philof. in 8. Eth. q̄ in hac
amicitia videtur esse utile, & delectabile,
& propter virtutem, si viri uolunt sint
coniuges. ergo maior debet esse
dilectio ad uxorem, quā ad parentes.

SED CONTRA est, q̄ uir debet diligere uxorem
suam, sicut carnem suam, ut dicitur ad
Ephes. 5. sed corpus suum minus homo
debet diligere, quā primum, ut supra
dictum est: inter proximos autem
magis debemus diligere. ergo magis
debemus diligere parentes, quā uxorem.

RESPON. Dicendum, q̄ sicut dictum est, gradus
dilectionis attendi potest & secundum
rationem boni, & secundum rationem
coniunctionis ad diligendum. Secundum
ergo rationem boni, quod est obiectum
dilectionis, magis sunt diligendi
parentes, quā uxores: quia diliguntur
sub ratione principij, & eminentiori
cuiusdam boni. Secundum autem
rationem coniunctionis, magis diligenda
est uxor, quia uxor coniungitur viro,
ut una caro existens, secundum illud
Matth. 19. Itaque iam pō sunt duo,
sed una caro. Et ideo intensius
diligitur uxor: sed maior reuerentia
est parentibus exhibenda.

AD PRIMUM dicendum, q̄ non quantum ad
omnia deseritur pater, & mater propter
uxorē. In quibusdam enim magis
debet homo asserere parentibus,
quā uxori: sed quantum ad unionem
carnalis copulæ, & cohabitationis,
relictis omnibus parentibus homo
adhæret uxori.

AD SECUNDUM dicendum, q̄ in uerbis
Apostoli non est intelligendum, quod
homo debeat diligere uxorem suā
æqualiter sibi ipsi: sed quia dilectio,
quā aliquis habet ad seipsum, est ratio
dilectionis, quā quis habet ad uxorem
sibi coniunctam.

AD TERTIUM dicendum, q̄ etiam in
amicitia paterna inveniuntur multe
rationes dilectionis, & quantum ad
aliquid præponderat ratio dilectionis,
quæ habetur ad uxorem, secundum
rationem boni, quamuis illæ præponderent
secundum coniunctionis rationem.

AD QUARTUM dicendum, quod illud
est non est sic intelligendum, quod
ly sicut, importat æqualitatem, sed
rationem dilectionis. Diligit enim
homo uxorem suam principaliter
ratione carnalis coniunctionis.

Super Questionis
viginti sextæ Ar-
ticularis duodeci-
mam.

ARTICVLVS XII.

*Utrum homo magis debeat diligere bene-
factorē, quā beneficiatū.*

IN eodem, & sequē
ti hoc est, duodeci-
mo articulo, dubium
proponitur. An magis
diligendus sit filius,
quā uxor.

AD quod dicitur,
quod quantum ad ra-
tionem boni, uxor ma-
gis diligitur, quia di-
ligitur ut comprin-

Amus, qui dilectionē etiam nō vult
impedire, nolit repēdere: sed be-
nefactorē pueniūt nos in bene-
ficio charitatis, ergo benefacto-
res maxime debemus diligere.

¶ 2 Præf. Tantō aliquis est magis
diligendus, quāto grauius ho-
mo peccat, si ab eius dilectione
desistat, vel contra eum agat: sed
gravius peccat, qui benefactorē
non diligit, vel contra eum agit,
quā si diligere desinat eum, cui
hactenus benefecit. ergo magis
sunt amandi benefactores, quā
hi, quibus benefacimus.

¶ 3 Præf. Inter omnia diligenda
maximē diligendus est Deus, &
post eum pater, ut Hiero. dicit:
sed isti sunt maximē benefacto-
res, ergo benefactor est maximē
diligendus.

SED CONTRA est, quod Phi-
lo. dicit in 9. Ethic. quod benefactores
magis videntur amare beneficiatos,
quā econuerso.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra
dictum est, aliquid diligitur magis
dupliciter. Vno modo, quia
habet rationem excellentioris boni:
alio modo ratione maioris
coniunctionis. Primō quidem
modo benefactor est magis diligendus,
quia cum sit principium boni in
beneficiato, habet excellentioris
boni rationem, sicut & de patre
dictum est.

SECUNDŌ autem modo magis diligimus
beneficiatos, ut Philof. probat in 9. Ethic.
per quatuor rationes. Primō quidem,
quia beneficiatus est quasi quod-
dam opus benefactoris. Vnde
confuenit dici de aliquo. Ille est
factura illius. Naturale est autē
cuilibet, ut diligat opus suum: sicut
videmus, q̄ Poetæ diligunt
poemata sua. Et hoc ideo, quia
numquodq; diligit suum esse,
& suum viuere, quod maximē
manifestatur in suo agere. Secundō,
quod vnusquisq; naturaliter
diligit illud, in quo inspicit
suum bonū. Habet quidem ergo,
& benefactor in beneficiato
aliquid bonum, & econuerso: sed
benefactor inspicit in beneficiato
inuenire bonum honestum, &
beneficiatus in benefactore suum
bonum vtile. Bonum autem
honestum delectabilius consideratur,
quā bonum vtile, tum quia est
diuturnius: vtilitas enim cito
transit, & delectatio memoria
non est sicut delectatio rei
presentis: tum etiam, quia bona
honesta magis cū delectatione
recolimus, quā vtilitates, quæ
nobis ab alijs euenerunt. Tertiō,
quia ad amantem pertinet agere:
vult enim, & operatur bonum
amato. Ad amatum autem
pertinet bonū pati: & ideo
excellētius est amare, & propter
hoc ad benefactorem pertinet,
ut plus amet. Quartō, quia
difficilius est beneficia impendere,
quā recipere. Ea verō, in
quibus laboramus, plus diligimus:
quæ verō nobis de facili
proueniunt, quodammodo
cōtemnimus.

AD PRIMUM ergo dicendum, q̄ in
benefactore est, ut beneficiatus
pronocetur ad ipsum amandū.
Benefactor autem diligit beneficiatum
non quasi prouocatus ab illo,
sed ex seipso motus. Quod autē
ex se est, potius est eo, quod
est per alium.

AD SECUNDUM dicendum, q̄ amor
benefactoris ad beneficiatum est
magis debitus, & ideo con-
trarium habet rationem maioris
peccati: sed amor benefactoris
ad beneficiatum est magis
spontaneus, & ideo habet
maiorē promptitudinem.

AD TERTIUM dicendum, q̄ Deus
etiā plus nos diligit.

cipium ad filiorum
procreationē, filius
autem ut effectus.
Constat enim excel-
lentioris boni ratio-
nem habere cōprinci-
pium, quā effe-
ctum. Sed quantum
ad coniunctionem fi-
lius magis amat,
quā uxor: quia fi-
lius est aliquid sub-
stantiæ parentis,
& pars eius: coniu-
xerem non est pars
coniugis, ut pater.
Et ideo coniuges
magis se inuicem
honorat, intensius
aut amant filios.
Cuius signum est
maior tristitia de
morte filij, quā
coniugis ut sic, ceteris
paribus.

Ezech. 44.
super illud
Sabbatha
mea sacrifici-
cabūt, to. 5.
* Lib. 9. c. 7.
tom. 5.
Art. 9. & 11.
huius quest.

Ar. 9. huius
quest.
† Li. 9. Eth.
c. 7. to. 5.

git, quam nos eū diligamus: & parentes plus diligūt filios, quam ab eis diligantur. Nec tamen oportet, q̄ quoslibet beneficiatos plus diligamus quibuslibet benefactoribus. Benefactores. n. a qbus maxima beneficia recepimus, s. Deum, & parentes, preferimus his, quibus aliqua minora beneficia impendimus.

¶ Super Quaestione vigesimaexte Aristotelum decimum tertium.

9. dist. 31. q. 2. art. 3. q. 1. & 2. Et vir. q. 2. ar. 9. ad 12.

* Capit. 48. procla. p. 1. c. 1. c. 11.

IN art. 13. eiusdem quæst. adverte, q̄ in patria plus intensius diligere seipsum, quam beatorem hominem, vel angelum non solum ex parte subiecti (quia scilicet intensio actus se tenet ex parte coniunctionis ad subiectum: nullus autem est sibi coniunctior, quam ipsemet) sed etiam ipsius charitatis ordinem in suis actibus per hoc, quod charitas vnicuique datur a Deo principaliter ad actum, quo ipse recipit bene se habeat. Dat enim Deus charitatem homini, ut amico, propter bonum, s. ipsius hominis, cui datur: & datur charitas secundario ad actum erga proximos. Ex hoc enim manifesto ordine consequens est, ut magis intendat habens perfectam charitatem principali actui, qui secundario: & per hoc intensius se diligit in Deo, quam beatorem. Nec obstat, ut in responsione ad ultimum dicitur, quod Deus est in patria tota diligendi ratio, quia unicuique beato Deus est tota diligendi ratio, ut est illius beati bonum proprium. Diligere ergo Deum, ut tota ratione diligendi, claudit in se prius diligere seipsum, quam proximos: quia claudit in se Deum esse, & consequenter diligit, ut proprium bonum diligens. & non claudit in se Deum diligi, ut bonum alterius: sed illud infert, si Deus est alterius bonum.

Art. 4. & 5. huius q.

D. 317.

Art. 7. & 9. huius q.

Volet enim quilibet beatus vnumquemque habere, quod sibi debetur secundum diuinam iustitiam, propter perfectam conformitatem voluntatis humane ad diuinam. Nec tunc erit ipse proficiendi per meritum ad maius præmium, sicut nunc accidit, quando potest homo meliorem, & uirtutem, & præmium

ARTICVLVS XIII.

¶ Vtrum ordo charitatis remaneat in patria.

AD TERTIUM DECIMUM sic proceditur. Videtur, quod ordo charitatis non remaneat in patria. Dicit enim Aug. in lib. 8. de vera relig. Perfecta charitas est, ut plus potiora bona, & minus minora diligamus: sed in patria erit perfecta charitas: ergo plus diligit aliquis meliorem, quam vel seipsum, vel sibi coniunctum.

¶ 2. Præter. Ille magis amat, cui maius bonum uolumus: sed quilibet in patria existens, uult maius bonum ei, qui plus bonum habet, alioquin uoluntas eius non per omnia diuinae uoluntati conformaret: ibi aut plus bonum habet, qui melior est. ergo in patria quilibet magis diligit meliorem: & ita magis alium, quam seipsum, & extraneum, quam seipsum.

¶ 3. Præter. Tota ratio dilectionis in patria, Deus erit: tunc implebit, quod dicitur 1. ad Corin. 13. Ut sit Deus omnia in omnibus. ergo magis diligitur, qui est Deo propinquior: & ita aliquis magis diligit meliorem, quam seipsum: & extraneum, quam coniunctum.

SED CONTRA est, quod natura non tollitur per gloriam, sed perficitur. Ordo autem charitatis superpositus, ex ipsa natura procedit: omnia autem naturaliter plus se, quam alia amant. ergo iste ordo charitatis remanebit in patria.

RESPOND. Dicendum, quod necesse est ordinem charitatis remanere in patria quantum ad hoc, quod Deus est super omnia diligendus. Hoc enim simpliciter erit tunc, quando homo perfecte eo fruatur. Sed de ordine sui ipsius ad alios, distinguendum uidetur: quia sicut supra dictum est, dilectionis gradus distinguuntur potest, vel secundum differetiam boni, quod quis alij exoptat, vel secundum intentionem dilectionis. Primum quidem modo, plus diligit meliorem, quam seipsum: minus uero minus bonos.

Volet enim quilibet beatus vnumquemque habere, quod sibi debetur secundum diuinam iustitiam, propter perfectam conformitatem voluntatis humane ad diuinam. Nec tunc erit ipse proficiendi per meritum ad maius præmium, sicut nunc accidit, quando potest homo meliorem, & uirtutem, & præmium

F desiderare: sed tunc uoluntas unius cuiuslibet sistet, quod est determinatum diuinitati: non modo aliquis plus seipsum diligit, quam meliorem: quia intentio actus dilectionis ex parte subiecti diligitur, ut supra dicitur. Et adhuc est donum charitatis vnicuique datur: ut primò quidem mentem suam in Deum pertinet ad dilectionem sui ipsius: secundò ad dilectionem aliorum in Deum uelut, vel et oportet modum: sed quantum ad ordinem prout adiuicem, simpliciter quod magis diligitur, sicut in charitatis amorem. Tota enim uoluntas in ordinatione mentis ad Deum. Vnde dilectionis beatorum oblectabitur per oblectamentum ad Deum, ut scilicet magis diligitur, & propinquius habeatur ab unoquoque, qui est Deo propinquior. Cessabit enim tunc profusio, quæ est in patriam cessaria, quia necesse est, ut uniuersum magis, quam alieno, ratione cuiuslibet, hac uoluntate charitatis homo plus diligitur coniunctum, cui magis detur impendere, quam seculo. Continget tamen in patria, quod aliquis diligitur plus aliis: sed non ex charitate. Non enim beati honeste dilectionis causam omnium rationibus præfertur incomparabiliter rationis, quæ sumitur ex propinquitate ad Deum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod non ad coniunctos sibi, ratio illa concedenda est ad seipsum, oportet quod aliquis plus seipsum diligit, tanto magis, quanto perfectior est: quia perfectio charitatis ordinat hominem, ut in Deum, quod pertinet ad dilectionem sui, ut dictum est.

AD SECUNDUM dicendum, quod ratio de ordine dilectionis secundum gradum boni, aliquis uult amare.

AD TERTIUM dicendum, quod magis diligitur, eo quod Deo propinquior est: & ita aliquis magis diligit meliorem, quam seipsum: & extraneum, quam coniunctum.

SED CONTRA est, quod natura non tollitur per gloriam, sed perficitur. Ordo autem charitatis superpositus, ex ipsa natura procedit: omnia autem naturaliter plus se, quam alia amant. ergo iste ordo charitatis remanebit in patria.

RESPOND. Dicendum, quod necesse est ordinem charitatis remanere in patria quantum ad hoc, quod Deus est super omnia diligendus. Hoc enim simpliciter erit tunc, quando homo perfecte eo fruatur. Sed de ordine sui ipsius ad alios, distinguendum uidetur: quia sicut supra dictum est, dilectionis gradus distinguuntur potest, vel secundum differetiam boni, quod quis alij exoptat, vel secundum intentionem dilectionis. Primum quidem modo, plus diligit meliorem, quam seipsum: minus uero minus bonos.

Volet enim quilibet beatus vnumquemque habere, quod sibi debetur secundum diuinam iustitiam, propter perfectam conformitatem voluntatis humane ad diuinam. Nec tunc erit ipse proficiendi per meritum ad maius præmium, sicut nunc accidit, quando potest homo meliorem, & uirtutem, & præmium

CIRCA PRIMUM querunt octo. ¶ Primum, Quid sit magis proprium charitatis, utrum amare, uel amari. ¶ Secundò, Vtrum amare, prout est actus charitatis, sit idem quod beneuolentia.

¶ Tertio, Vtrum Deus sit propter seipsum amandus. ¶ Quarto, Vtrum possit in hac uita immediate amari.

¶ Quintò, Vtrum possit amari totaliter.

DEINDE considerandum est, de actu charitatis. ¶ Et primò, de principali actu charitatis, qui est dilectio. ¶ Secundò de aliis actibus, uel effectibus.

CIRCA PRIMUM querunt octo. ¶ Primum, Quid sit magis proprium charitatis, utrum amare, uel amari. ¶ Secundò, Vtrum amare, prout est actus charitatis, sit idem quod beneuolentia.

¶ Tertio, Vtrum Deus sit propter seipsum amandus. ¶ Quarto, Vtrum possit in hac uita immediate amari.

¶ Quintò, Vtrum possit amari totaliter.